

La Veu de la Comarca

Setmanari Regionaliste de Tortosa

PUGNA PRO PATRIA.

ANY I.

NUM. 41.

LA CATALUNYA QUE VOLÉM. — «Lliure, ni dominada, ni dominadora y respectada de los regíons germanas. — Estimada per son valer al exterior y temuda per sa forsa... Acullit com a propi al foraster que á trevallar hi vinga. Y á manar y á cobrar, à fer lleys y à juciar, cada hú á casa seya, que prou hi té que fer pera enténdeshi. Els empleats de la terra y pochs, actius y inteligents. — Enoblida, altra vegada en llibres de tot saber, la que fou llengua de Sants y de Reys. — Las universitats y escoles tornadas a son esser: obradors d' avensos de la ciencia y planter de filosofia y juristas. A fora la lensopida rutina. — Iniciàmunt unida á la vella Catalunya, gloriosa en sa historia y tradicional en sus lleys y costums, una Catalunya nova, de vida expansiva y en constant progrés, seriament religiosa y ilustradament tolerant. — Repobladas las montanyas per grans boscos, tressant pels singles els corredors enginys moderns, trayent del serrer y de las minas els fruits y minerals. Las algúas de sos rius saltant de resclosa en resclosa movent enginys del treball. — Conservats com reliquias els monuments enrunats o anticis y alsarne d' un art fill lègitim del antich criat en els avensos actuals. Voltar les vellas poblacions històriques de populoses y amplias clutats modernes. — Portis obers als productes de tots llo-hs; assegurats ab tractes d' una nació seria; veure al potentat ab afany de ser estimat y útil á la Patria y al obrer intervinde en el govern donantli lo que cristianament y per dret li pertoca. — Volém deixar á nostres fills aquesta Catalunya gran avuy, com ho fou pera son temps la de nostres passats. — Pero br enihó ténim lo precís: Força, riquesa y inteligença. — Reprimim el vici del egoisme y exaltém la virtud que á cap ens manca: L' amor á la Patria. » — LLUÍS DOMÈNICH Y MUNTANER.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ.
Tortosa al mes. 050
Fora semestre. 3'00

DIRECCIÓ Y REDACCIÓ
Carrer del Parc, N.º 8.

Tortosa 18 Octubre de 1903.

La Redacció no fa seus los conceptes ni contenuts dels articles firmats ó copiats.

SANTORAL

Diumenge 18 XX S. Lluç evangelista y sta. Trifònia mr. — Dilluns 19 S. Pere de Alcàntara cf. — Dimarts 20 S. Joan Cançí cf. y sta. Irene vg. mr. — Dimecres 21 Sta. Ursula y comp. mr. — Dijous 22 Sta. Maria Salomé vda. y sta. Còrdula. — Divendres 23 S. Pere Pasqual b. m. y san Joan Capistrà cf. — Disapte 24 S. Rafel Arcàngel, s. Bernat Calvó b. y cf. y s. Martirià bisbe mr. patró de Banyoles. — Sol en Escorpió.

FEYNA A FER

Estém abocats á una anarquia esgarrofosa. La qüestió social que s' agita y s' conmove estrepitosament n' es una prova; y més per que ve a fer de complement a un' altra de trascendentalissima: la republicana. Aquesta en e fons y a la pràctica s' identifica, millor dit, fa causa comú ab la socialistica, qu' equival a dir, per mes que la paraula no ho significa, la llibertaria y anárquica. No cal pas citar fets en corrucciació d' això. Lo sentit en que s' pren la paraula *republica*, ho diu tot y ben alt. Republica y revolució se completan, com la revolució y l' anarquia. Doncs la revolució que patrocinan els nostres republicans, no es pas la d' un ordre de coses que han d' enderrocar-se pera esser sustituïdes per altres de més positives y establees; la seva es la revolució negativa, que destrueix prò no refà, es l' anarquia. Per xó diem qu' estém abocats a aquesta.

Doncs be; aquesta qüestió republicana, qu' avuy pareix el drac de cent caps que tot ho vol engollir, es hora ja de que precupi seriosament a tots els homes d' esperit progressiu y practic. Devant d' aqueixa torrentera de les prédiques republicanes, qu' arreu se confonen ab les anárquiques, caldrà alsar una ferma resclosa, la resclosa de la verdadera forsa social, de la que pensa y trevalla ab el cor net y cap dret, de lo que en son obrar no te altres mires que les d'una perfecte finalitat social y equitativa.

Solszament alegant les forces socials que viuen dins d' aqueix sentir, es com vindrem a consti-

tuir l' afirmació única que pot acabar ab la forsa republicana o anárquica. Aquesta es xoreta, ó sia esteràl, no te base de fonsament, la seua es la produïda pel bull de les passions, qu' en el poble con en el cos humà creix a mida qu' aquestes son afalagades, esdevienintne convulsions mortals y desequilibris esbojarrats què si en el cos reportan l' enmalatiment en el poble afebeixen son esperit y l' omplen d' angoixa. Cal doncs, deturar el cop de boix. A la passió hi hem d' oposar la rahó; a les solucions esbojarrades y negatives, les entenimentades y positives; a l' anarquia, 'ls interessos morals y materiais del poble.

Y no' dubtem pas que guiat per aqueix camí es com hem de sortir ab la nostra. Això ray de sortirne. Caldria solszament sapiguer unirnos pera obtenir un triomf el més segur; caldrà sapiguer alsar la veu y la veritat pera que la farsa y la mentida dels republicans — llibertari soterrés per sempre més: caldrà que surtissim de casa, prenen intérès en la cosa pública, pera que 'ns impossessim y asseguressim la pau y l' progrés veritable ab un bon governament. Caldria tot això; mes pera lograr tot això què caldrà? Eu primer lloc sapiguer unir; y d' aquest tema parlaré, si Deu ho vol, en el prossim article, titulanla bandera d'unió.

J. Jordà.

Libertat centralista

Quina llibertat més embustera la llibertat madrilenya, y la de sos cadells de provincias!

Quia sarcasme resulta l' hermos nom de llibertat en sos llavis, cau etern de las més falangueras mentidas!

Malaguanyat mot! Llibertad, que vol dir ayre pur pera sadollar los pulmons á do jo; que vol dir vida; que vol dir moviment; que vol dir esplay del esperit; que vol dir armonia; que vol dir la mes dolsa oració del home agrafit al Ser Suprèm, que va donarli á mans plenas, com dot lo més hermos, com herencia la més preuhada, com llegat lo més divi...; llibertat base dels pobles honrats, fonament de las nacions cultas, socialada de las rassas masclles; no, no 't co-

neixen los polítics d' ofici, no' t' coneixen ni't volen coneixer, ni't coneixerán mai; tenen l' ànima massa petita, lo cor massa mesquí, la pensa massa grollera, la paraula massa falsa, la vidu massa fictícia, lo ser massa enllotat... en lloch d' ayre pur dohan emanacions de canyet que enrareix l' area respiratoria ab microbis de mort; en lloch de vida, esclavatge; en lloch de moviment, presons; en lloch d' esplay, melangia; en lloch d' armonia; brams de lluita; en lloch d' oració, blasfemia,.. Mentida, això no es llibertat, no pot ser ho, may no sera!

La llibertat es la mare dels drets que no's donan pas ab lleys escritas, ni ab R. O. impensadas; sinó que 'l cintada los té per dret propi, perque es home, perque no es cosa, perque té una conciencia que no 's compra ni 's ven—es dir, que no s' hauria de comprar ni vendre—en lo mercat humà: y ells no 'n volen de drets pels altres, ni llibertat pels demés; sols per ells. Además de malvats son egoistas,

Son nom mereix l' execració d'els homes honrats, y son recort la maledicció dels sigles.

Nos donan la llibertat dels presidaris... sis pams de cadena,

vols passar més enllá y 't trobas lligat del tormell del peu, no pots; ja llibertat del esclau!

Las llibertats regionals, pri-

mer dret dels pobles—que no 's poden unificar com los matxos que tiran una diligencia, tots iguals y ab identichs guarniments y arreus—las han esborrat de la vida del Estat, robusta quan les teniam, acémica, quan nos las prenguerem; y pretenen que 'ls agandulats, que tot lo dia jauhen pels marges del Genil com si la sanch ardenta que heretaren dels fills dels Abdherramhans los dongués la indolent somnolència dels peresos moradors de la vella Granada, que enclouen en lo foc d'una dona andalusa totas las seves aspiracions de sa ànima fantasia, tingan igual legislació que 'ls travalladors fills del Nort, quin gel se fon ab lo moviment constant de sos membres fadigats per la confiança importorable de la laboriositat de sa rasa [com si això pogues ser!]

Com si fos possible, juntar en un los dos crepusclos del dia: alegré, encisador, lo del matí; trist y melangioés lo del vespre!

Com si fos possible legislacions sense senir en compte 'l tempe-

rament, la odiosinceracia, 'l modo de ser, la historia 'ls antecedents de rassa y las condicions climatogràficas dels pobles!

Com si fos igual lo gel del Nort que a cada bufada gela una pena, y 'l sol d' Andalusia que a cada raig engendra una ànima de foc!

Manel Roger de Lluria.

La farsa política

La política d' equilibri es la que han fet tots los prohoms, densa á la Restauració fins avuy dia. Mirem l' historia de qualsevol dels qu' han ocupat ó ocupan un lloch alt en el maneix del Estat y veurem que casi tots han comensat per afalagar á la part més baixa del poble ab l' ensenyada del gorro frigi; ab las prèdicacions d' igualtat y fraternitat; ab sa intolerancia envers el clero, ab son rencor al capital, fustigantlo contra tot lo existent.

Mes tart, això es, cuanja ocupa un lloc profitós y son nom ja 's coteja entre el criteri politich popular, camina un pas, fentse l' esgarrof alguna disposició que trova massa liberal, d' algun atac á la propietat, ó be 's mostra intolerant contra alguna pretenció radical de las classes proletàries.

Venen novas eleccions y aquell idol de las tabernas y clubs, que ja no va democratizar ab americana y bongo, sino ab la levita y xistera y tot y esser aquell mateix que avans fuetejaba al clero, als burguesos y als al capital, ara ja 's codexa ab el Recitor del poble demana recomanacions als propietaris, al metje y apotecari y voltat per ells en reunions y mitins, ja pocas vegadas parla del travallador y modo de millorar sa sort; ja no va de brassat ab aquell tabernari y ja no els hi diu qu' el travall signifia la explotació qu' els hi fa el capital; ja no els hi diu que la propietat sia roba; ara s' esforça en ferlosi comprender l' harmonia necessaria entre uns y altres y el respecte al Gobern constituit.

Va treyentes la careta y pali-dejant el politich del gorro frigi, comensa ja a marcarse en sos llavis la silueta ràstrera del centre y la corona; ja serveix a dos senyors, á Deu y al diable.

Altra volta al Congrés fa al-

guna declaracions moderadas, apoya en son vot disposicions del Gobern, que no tenen res de liberals, ni adelantadas; li dona la Sub secretaria d' alguna Comissió del Congrés, ó be sel nomena Gobernador d' alguna província y aleshores ja tenim a home fet un polític dels grossos: gasta cotxe, te abono al Real y menja á Lardi y de tot allò que deyan de llibertat, igualtat y fraternitat, ja no en te recort y en quant allò altre dels drets individuals, son romansos passata de moda, que sois el sentirne parlar ja li fa fastic.

Aquesta es, ni més ni menys, la historia de la consecuencia política de casi tots els prohoms d'ahir y d'avuy, desde en Sagasta fins a en Romero Robledo, tant d' en Cánovas com d' en Larroux; d' aquests qu' ens han fet las lleys sens calcarias ab el desitj de portar el benestar del ciutadà y la grandesa de la Patria.

El fons d' immortalitat que això inclou es lo que ha fet al poble indiferent y desconfiat de tot cuan ens ve de dalt; essent la causa del decadiment moral y material en que ens trovem.

D' això ve el que molts regions se aixecan á una protestant de tot, perque volen viure y respirar un nou ambient de protecció, moralitat y grandesa y per això Catalunya, trovantse aclaperada ab tants desditzes portadas per nostres migrants polítics, ab la reacció propria del esclau qu' es trova massa oprimit, s' aixeca, trencat sas cadenes y apretant contra son cor la senyera redemptora, esclata en sos llavis el clam regenerador de Visca ma Patria! Visca Catalunya.

S.

Nova invasió de moros

No contents en parlar mal de Catalunya, perque Catalunya sent desitjos de salvarse y ha trobat la fórmula pera lliurarse de la desfeta general, los moros venen formant grossos escamots y ab las urpas plenes de veri, disposits a clavar mortal falconada en lo cor de nostra malaurada patria.

Fins ara eridevan de lluay y'is que havian niuhat entre nosaltres no gosavan á piular, es-

terribles y temerosos; avuy, ab los resorsos que cada dia arriban, han recobrat l'alé perduda, tornan a gallejar y pretenen imposarsens en tot, seguit al per randa aquella gloriósima política històrica que ha deixat al Estat espanyol sense res per perdre.

Mireus per tot arreu; en las corporacions administrativas, judiciais y docents, en la premsa, en las oficinas públicas, en los Centres, Ateneus, Societats polí ticas, recreatives y obreras, l'auxam ha crescut de pressa y 's belluga y fressaja y esvalota. Una sola es sa taleya; una es la seva preocupació: desterrar l'esperit català d'ixa regió que ara ni may han estimat ni han pogut considerar com à patria seva. Tot lo més es per ellis una finca, una propietat de sa patria.

Y aquí 's tenim ab la seva fuitat, mirantnos arrogants per demunt de la espatlla, imponents pública y privadament la seva parla, com un símbol de sa indiscutible y quixotesca superioritat, y aquí 's veyem inmiscuirse en tots nostres negocis, com uns tutors imprescindibles que exerceixen la tutela per dret propi, y aquí 's hem de sofrir com una plaga que nostre mancament de civisme y nostra pobresa de dignitat fomentan, com neixen y s'arrelan las maluras en l'organisme decaygut pel víci.

Las multituds may tenen la idea clara de res; si alguna vegada 's mouen, es quan se las sacceja forta y sorollosament, posantles devant dels ulls la imatge llampanta y grollera d'una propera realitat, vagament desitjada.

La gent de moreria hi enten en cassar alosas. Ningú com l'hèroe manxego pera inventar fets grandiosos y descomunals; pera convertir desfregadas mostoses en príncipes y 's remats de moltons en exèrcits formidables; pera enlairarse ab arrogant apo teosis després de rebre una superba palissa; pera pronosticar faustos y gloriosos aconteixements à plasso fixo; pera prometre la lluna y devassalls de ri quesas, d'honor y de benhuan ransas en mitg d'una magnifica explosió de desvari de grandesa.

Y está clar que ab sa vinguda passa lo que havia de passar. Per alguna cosa ó altra tenen la fortuna de possehir la sonora y armoniosa llengua pera ferse escalar de la gran massa de poble à qui agrada ó llampant y à qui sedueix fins lo illògich, lo desbaratat, lo que està fora del curs natural dels fets y de las cosas. Ja se sab que 's mals del cervell son contagiosos.

Allà van, donchs, las nostres multituds capitanejadas y dirigidas de tort y de través pels escamots de moros. Un dia las llenyan à una embusteria lluyta de revindicacions socials pera que 'n mitg del carrer rebin un pluja de balas y 's cops de sabre de la forsa pública. Un altre dia las atreuen ab los colors d'una bandera que ellis mateyos deshonren y que may se podrà tenir per dignificada mentres se vegi en semblants mans. Ells s'han cuidat, pera sos ideals plens de mesquinesa, de fer per tot obra destructora, de conver tir lo nostre poble en un formiguer de passions sense grandesa, de pensaments sense coherència;

d'aspiracions desordenadas, de moviments atàxics, de conjunt espontàs d' homes incomplerts y regressius que sedents de llibertat y d'honrada vida las cercan bojament en lo desenfré d' una intolerancia tirànica y en las baxes d' un egoisme que rebutxa implacablement tot sentiment d' armonia y de germanor ab tots los membres d' altres estaments que componen la gran família humana,

Hont vas, hont vas, poble català, que aixís segueixes als que may t' han volgut bé! Com no deturas un moment los passos, pera recobrar lo seny que aquela gent te lleva?

Ja 's veurás d' aquí poch. Sembradors d' odys y de lluytas, vindran à portar en ton si sas propias lluytas y sos odys africans; ja 's veurás com se't repartirán y'n farán de tú patuleyas sense fré que 's llenzen al banditaje d' horas y à la cassa d' homes, com han fet en altres llochs de un Estat infeliç. Escòtals y per sos propias bocas sabràs lo que tots ellis son, perque la irà 's treuarà violentment del pit la veritat de sa miseria moral que portan amagada. Ja t'ho dirán ellis mateixos quins ideals te n'en, quins son lo seus propòsits, quina indigna missió exerceixen; preu coneixerás per spontània manifestació de sos impulsos los camins de perdició que t' amaneixen y à quin preu sos conciències han venut la teva desgracia.

Mentre arriba aquest dia en que ellis se cuydaran d' obrirte'ls ulls ab sos rancunias, entretenete si pots y si ta ceguetat actual t' ho consent, en ressegirr sos petjades. Prou s' hi coneix per hont passan. Son los eterns xucladors de sous; los afamats casadors de gangas. Als dos dies d'esser aquí ja estan collocats y ocupats en no fer res, ni tantols en fer que 's altres fassin; al cap d' una setmana ó de un mes à tot estirar ja han trobat didas oficenes pera 'l fill, pera dos nebots, pera tres cosins, pera tota la parentela; tota la familia menja, tota la familia rumbeja y, de pas, tota la familia renega de Catalunya y tracta ab insolència tot lo català y es un agent que en nom de las quatre unitats, porta la pertorbació y sembra l'odi en mitg d' aquest poble que encara té prou paciència ó prou inconsciència pera aguantar la altivesa dels seus explotadors y l'escarni dels seus butxins.

Quan los moros s'embranaren en la darrera quixotada y encomanaren sa bogeria al nostre poble, tantsols la veu honrada y plena de bon sentit del Catalanisme es la que 's feu sentir constantment; ara que 'ns abocan demunt nostre sos munions afamadas y pertorbadoras, lo Catalanisme, conservant la serenitat de son judici, trucará ab persistència al entendiment del poble català y sense temensa de cap mena y pacientament li arrancarà d' arrel las malas llevors que en los ordres social y polí tich van sembrant aquests apòstols embusteros y corruptors.

G. ESTRANY.

Retalls

Veuriam ab gust Sr. Alcalde, ordenés que 's pregons de l' Alcal-

dia, fossin redactats y llegits al poble ab la llengua que tots parlén y entenem. Aixís evitarà el ridicol que fa 'l pregoner, y ab mes facilitat y molt mes bé 'l poble comprenderà lo que s' ordena ó avisa. Ja que ara com diem resulta ridícul que el pregoner fassi un bando ó llegxi una ordre en llengua forastera y à continuació fassi un anuncio en la llengua propia, lo primer se dirà es oficial y l' altre es de interès particular: aqueixa raho valdrà si al neixer per virtud oficial a tots los catalans sens dotés del dò de llenguas, infundintnos una de oficial y l' altre la que entre petons y abrasadas barrejats ab llàgrimes aprenem dels amorosos llabis de las nostres mares y no com la forastera que acopia de críus y reganyas dels mestres cuan som petits y per las cedulas de la contribució 'ns la fan apendre cuan som grans.

Lo «Diario de Tortosa» diu en son número del 15 del que som, que 'l diputat que representa el districte de Roquetas D. Vicente López Puigcerver li diu en carta que segons calculos los trabajos de tasación quedarán terminados dentro unos dos meses» de lo que 'ns alegrém molt, pero que 'ns dispen si el «Diario», nosaltres no duprem del celoso è incansable representante, però si que 'ns temem, que el ferro-carril de que parlaban en el número anterior, pasará devant del nostre de S. Carlos apesar de tant de celo y actividad.

Y consti una vegada mes, que es sols lo molt que disitiém se fas prompte el ferro-carril de S. Carlos, el movil, que 'ns fa escriure aqueixas rajals.

Las notícies que corren respecte de la promte construcció del pantano de Ulldecona sembla son mol bonas y tan que 'l Ministre Gasset ha ofert que fará senyal en los presupostos del Estat cent mil duros para la construcció de dit pantano pero baix la condició de que 'l proyecte reunixi las indispensables condiciones técnicas.

LA VEU felicitaria al veïns de Alcanar y Ulldecona sino fora lo de las indispensables condiciones filias del odios, odlat y maleit centralisme que fasia que poden ser de tal condició que las aiguas continuin corren riu avall ab las mateixas condicions d' avuy, això es perdense.

Se parla de crisis.

Y hi há rahó de parlarne,

Els partits historichs viulen en plena crisis; sense quefes el conservador y el sagasti; despertan las ambicions personals y en lluita no las ideas, sino 's noms; sense majoria ferma 'l Govern; sense orientació ningù; sense un home que inspira confiança, la política no pot estar ab aquella tranquilitat que necessita la gestació de la obra restaurada del país.

Avuy, demà, cada dia pot caure 'l Govern; tant se poden reunir la Corts, com disoldre; tant poden venir 'l Azcárraga o en Veyler ab el sabre à la mà, com en Montero y en Canelejas, ab la democracia als llavis y la siranila al cor.

Tot es possible dintre del dala-

baix de un règim que s' acaba y d' uns homes exceptuchs que no tenen més ideal que l' ambició.

Y ara, quan tot s' enfonza, es quan aqui 's recordan de las coalicions monàrquicas pera allunyar el perill de lo que han creat els politichs!

Es tart; el poble vol quelcom més que això; necessita mollos nous y homes nous.

Y sols aixís se 'l mou: aixís l' hem mogut y el mourém nosaltres.

Quan varem perdre las Colonias, varem adonarnos de que'ls mestres d' estudi havian sigut els que havian donat la victoria als alemanys contra dels francesos, y varem quedar en que, en las guerras colonials y ab els Estats Units, havíam perdut per burros: y disper sin.

Des de alashoras no hi ha hagut aspirant a ministre, ni diputat xerraire, ni home de interview que no hagi repetit la especie.

El Govern den Villaverde ha volgut curar el mal y ha decidit... estalviar 700,000 pessetas en el presupost d' Instrucció pública, mentre ha aumentat, ab no sé cuants millions, els de Guerra y Marina.

Així se fan grans els pobles y es desfan els errors que 'ls han percut.

A n' aquet pas arribaré aviat, a Tanger.

Recordém al senyor Alcalde que hi ha unes disposicions encaminades a corregir la vagancia, la blasfemia y la falta dels pares que no envien los seus fills à l' escola fins als 12 anys. Dilem això, perque 's veuen per aquests carrers noys que són aprenents del ofici de no fer res de profit, sense respecte à ningù, ab uns modals que fan pujar lo carme à les galtes de tota persona mitjanament educada, y ab una instrucció completament nula que rebaixa à la població devant dels ulls de propis y estranys.

Y aproposit llexim:

«El alcalde ha impuesto multas de dos pesetas á los padres de todos los niños que se encuentren en las calles vagabundos y entretenidos en apedrearse.

Esto sucede en... Cartagena. con aplauso de todas las personas sensatas.»

Diu lo «Diario de Tortosa»

«Y en Tortosa?

Hasta ahora son tres, según leemos en un diario de Castellón, las instancias suscritas por otros tantos obreros de aquella región, que solicitan ir al extranjero, por cuenta del Estado.

¿No ha pensado lo mismo alguien de nuestra tierra?

Porque nada sabemos sobre este particular y veríamos con satisfacción que algun tortosiu sintiera aspiración tan digna como edificante.

Lo mateix desitjém nosaltres, mes per era no cal pensar, las eleccions s' acosten y per lo tan le primero es lo primero.

Fins ara sols se parlava de la caja de los reptiles y ara ja n' ha un que casi se podria di la caja dels tontos y sino alla v'la mostra en lo seguent retall.

«Ayer y en un departamento de primera class pasó por Castellón el diputado obrero Sr. Anglés.

El tesoro de la República paga ¡Alza pilili!

Vaja ésta vist no hi ha dupte, lo Gobern vol fer una escuadra costi el que costi aquí va la proba lleixxin.

Submarins

París, 16, 12'37 tarde.

Londres.—Segons comunican de Berlin, el ministre de Marina alemany se mostra molt satisfet de las proves del submarí inventat per un enginyer espanyol.

Els submarins han sigut comprats per Alemania a condició de que la casa Krup pugui construir-ne tants com vulgu.

No hu venuen com protegim als nostres homes que 's desvetllan per l'avenç y progres l' Espanya?

FOCH Y AGUA

Al entrar aquest Alcalde que segons veus es tant bò, vareig dirime ara Tortosa, anirà molt mes milló, pro fillets! cuantrepoquet va durarme la il·lusió! Donchs ja veig qu'es un alcalde com un altre cualsevol. Vareig pensar que duria mes bona administració:

Pues hombra à n'els empleats bé s' els paga—Si senyors, pro y 's bombers que ja 's deuen quatre mesos y dos fochs?

¿S'han d' acontentar mirant com tots cobran y ellis no? Després d' això lo de l' agua qu' ens té ja aburrits à tots, donchs està vist que Carvallo, aquí, sempre fa 'l que vol.

¿Se pensan que passaria à un' altra part tot això?

¿Hem d' aguantar qu' aquet mano ens prengui el pel à tothom? Si aquet tinglado passés à algun' altra població, ó bé Carvallo diria allà v'ya agua abondo

ó l' Ajuntament faria una nova conducció.

Es que no sé, no m' esplico, com nostra Corporació s' ho ha de pendre à la fresca, cuant mereix tanta atenció

Ara vull que per exemple signés d' oli la cuestió, diriam es que han untat la roda; pro era no.

Encara... que ja m' ho penso jvàtua 'l mon! Si senyors.

S' hi jugan una perdiu, escabechada o ab col, que d' agua no n' els fá falta

à n' els que son manadors?

perque d' agua es que no 'n volen mes se estiman lo vi sol.

Jvàtua 'l mon! Posaria totas dues mans al foix y estich segur, i segurissim!

Paco Vosca.

NOTICIES

Haben cambiat de reparidor preguem a nostres suscriptors d'aquesta ciutat, que qualsevol defensiva que notiu en lo repart de nostra publicació se serveixin posar en coneixement de l' Administració.

La «Unió Catalanista» ha publicat una Circular dirigida a les Entitats a la mateixa adherides recordant els acorts de les Asambleas de Reus y de Tarrasa, referents a les eleccions municipals.

La Diputació provincial de Tarragona, en una de las darreres sessions, acordà contribuir ab la quantitat de 1.500 pessetas a la suscripció per aixecar un monument al eximi poeta Mossén Jacint Verdaguer.

Trobérem l'acord acordat en un tot allò que si obreix el més ampli diari del seu temps.

Estudie Universitari Catalans — Desde l' dia primer al 10 d' Octubre prop-vinent quedará oberta la matrícula pera las enseñanzas de Dret civil català y Historia de Catalunya, de 9 a 11 del matí, a la oficina que aquesta associació ha establert pera dit objecte al Portal del Angel, 1 y 5, principal.

Dita matrícula sera gratuita. Las càtedras començaran a funcionar lo dia 14 de Octubre.

Lo Sant Pare Pio X ha publicat sa primera Encíclica dirigida a tots los homes cridantlos a imitar a Jesucrist quiñas doctrínas de germanor y de pau son las úniques que poden salvar tots los abims que en lo transcurr dels segles han de apartar engullirse a la societat quina serà salva amparansa y tenir per guia la Creu que cada dia va es-

tenen mes son imperi per tot lo mon per mes que molts se empren en destruirla.

Durant el present mes d' Octubre, es sembran; las cols, de capell o de soldat, de Pascua, francesa, valenciana y de gegant.

Els enciams, escarolencs negres y gabaix negre.

També se sembran els espinachs, raves, julivert, als primerenchs y cebas y pésols de totes classes.

De las plantas farratjeras se sembran la trepadella, aufals, naps y bessas.

A mitj mes, pot començarse a plantar las cols de pascua, francesa y de gegant; els broquis de cuarema y de S. Isidro, coliflor d' Abril, escorolas ó endivias y enciams d' hiver, escarxoferas, y cebas primerenques.

Nou cinematógrafo

El Dr. Doyen ha inventat un nou cinematógrafo en el que s' veuen las figures ab el mateix lleu que en la naturalesa.

S' ha acordat que la convocatòria pera las eleccions municipals apareixi en els Butllets Oficials de las provincias el dia 19 del corrent, y que las eleccions se celebren el diumenge, dia 8 del vinent mes de novembre.

De R. O. s' ha disposat que s' considerin elegibles pera regidores en las poblacions majors de 4.000 veuhins, los electors que ademés de portar quatre anys, per lo menys, d' estada en lo terme municipal, estiguin subjectes al impost de cédulas personals fins de la classe on-seva inclusiu, ab arreglo a las disposicions vigentes.

Las Companyías de ferro-carrils del Nort d' Espanya y d' Orleans,

de la vehina nació, han firmat un compromis pera la construcció del ferro carril internacional que sortint de Aix, arribarà fins a Ripoll. Los governs espanyol y francés han suscrit lo correspondent conveni.

Lo passat dimarts 6 del corrent a las dugas de la tarde se reuní la Federació Agrícola Catalana Balear en l' Institut Agrícola Català de Sant Isidro, pera tractar de organizar un grupo de conferenciants, ambulants, que voluntariament s' obliguin a desarollar temes agrícols.

En dita reunió s' acordá:

Primer. Felicitar al Sr. Ministre d' Agricultura peras disposicions respecte a la construcció de camins veïinals.

Segon. Organizar una secció de conferenciants agrícols a disposició del President de la Federació pera fer propaganda agrícola en los pobles de Catalunya.

A aquest objecte s' oferiren tots los presents y altres molts notables agricultors que ho han fet per car-

re. Los Ajuntaments rurals o societats agrícoles que desitjin se donguen conferencias tècniques, pràcticas o de propaganda en las localitats, poden dirigirse al President de la Federació ja Sant Sadurní de Noya, qui ls proporcionerà conferenciant.

A principis de esta semana se va reunir en sessió lo Colegi de metges d' aquesta província acordant per unanimitat fer sés los acorts presos pel Colegi de la província de Barcelona y són com segueix: «Exposats los treballs de la Comissió gestora y en vista de que no s' havia obtingut cap resultat favorable del Sr. Ministre d' Hisenda, se acordá:

Primer. No anar cap meje l' dia senyalat per l' Administració pera l' nomenament de síndich y classificadors.

Segon. En lo cas que l' Administració, en cumpliment de la ley, los nomenés per sí, renunciar los favorescuts, apelant a una excusa legal; y

Tercer. Si arribés capdany sens'haverse modificat la tributació dels metges, aquells se donaràn de baixá y sols serán assistits per humanitat y sens retribució ls cassos d' urgencia.

Aquests acorts foren presos per aclamació y assistiren a l' acte uns 400 metges.

De Sabadell

Ens escriuen de Sabadell que regna gran entusiasme pel meeting catalanista que s' celebrarà en aquella ciutat avui diumenge, presidit, per don Albert Rusiñol y en el que tendrán part notables oradores autonomistas.

Com suposem enteras els nostres lleïdors de las escenes propias de salvatges ocorregudes á Valencia y á Bilbao, no volem ocuparnos per que dona fastic que en nom de la llibertat y del lliure pensar se insulti y maltractials que no pensan igual, com hu han fet los republicans unitaris de Valencia contra los republicans federales y Bilbao contra els devots de la Verge de Begonya entre els que ni podan haver de republicans, perque anem á veure que no pot se republicá y devot de la Verge de la Cinta un Tortosi de la del Pilà un Aragonés y de la Dels desemparats un Valencià?

Cuan serà que sabrán entenire lo que vol dir llibertad aquellgent? Lo nostre distingit amic y colaborador En Ferran Sans y Buhigas ha sigut nomenat President de la entusiasta Societat la Federació Escolar Catalana. Rebi per tal motivo nostra enhorabona.

En lo número proxim publicarem alguns paràgrafs del notables parlamentals dits en lo meeting de Igualada quins resultats han sigut tan prompts que ja los catalanistes igualadins se crebuen ab forces per embestir als caciquistas locals en las properas eleccions municipals.

Horas d' arribada y sortida de Trens Coches correus, Ordinaries y Recades d' aquet Tortosa.

	Arribal	Surt	Clases
MATI			
De Valencia correu..	2h39'	2h23	1.2.3.4
De Benicarló curt..	6h10	6h26	2.3.4
TARDE			
De Valencia exprés..	5h42	5h51	1.2.3
MATI			
De Barcelona correu..	1h11	2h4	1.2.3.4
De Tarragona curt..	8h10	8h52	2.3.4
TARDE			
De Barcelona exprés..	1h15	1h23	1.2.3
De Tarragona curt..	8h45	8h47	2.3.4

Coches y Ordinaries

	Arriba	Surt
Hostal del Pont		
De Arnes dill. dim. div.	8h.mt	8h.tart
„ Aufara diari	8h.mt	2h.tart
„ Gandesa correu diari	4h.mt	4h.tart
Hostal del Sol		
De Gandesa diari	6h.mt	2h.tart
Freneda dillums y dijous	8h.mt	2h.tart
Vall de robes..	8h.mt	2h.tart
Santa Barbara diari	8h.mt	2h.tart
Corbera dillums y dijous	4h.mt	6h.tart
Hostal del Parador		
De Morella dillums y dijous	3h.ta	2h.tart
„ Godall diari	8h.mt	2h.tart
„ Aldover ..	8h.mt	2h.tart
Hostal de la Lluna		
De Cherta diari	8h.mt	2h.tart
„ Galera ..	8h.mt	2h.tart
Mas de Barberans diari	8h.mt	2h.tart
Hostal de la Gravària		
Perelló dillums y divendres	6h.ta	10h.ma
Hostal d' Abril		
Tivenys diari	10h.m	2h.tart
Prat de Compte dijous	4h.m	10h.ma
Tots los dies encarrés pera Barcelona ab los trens expressos—Andrea Canyelles y J. cuatro cantons casa Calduces (cours).		

Tortosa, Imp. Foguet P. Hospital

— 152 —

Ciudad en una Iglesia, y propúsoles todo lo que su marido le abia dicho, sin dezirles de quien lo sabia, diciéndoless: Que convenia mucho que todas imaginassen algun remedio para obviar tan grande mal como les estaba apercibido; que de otra manera tuviessen por cierta la universal perdición dellas, y de sus hijos. Oyda que fué por todo el Consejo de las mujeres la dolorosa nueva, y entendida la desesperada y cruel sentencia, que contra ellas y sus hijos se abiadado. Despues de muchos y diversos pareceres que hubo entre ellas. Finalmente vinieron á resolverse en hazer una embajada á sus marides, que estaban en Consejo, confiriendo quizá algun otro expediente menos crudo, dieronla, diciéndoless: Que les suplicaban no quisiesen ejecutar tan desesperada, y inicua sentencia, como la que abian determinado, que no era obra de Christianos, ni devotos de Maria Santissima, Madre de Dios, y Patrona suya, y que pensassen que Dios todo poderoso, y Maria Santissima, quedarian muy ofendidos, de que siendo tan misericordiosos Hijo, y Madre, desconfiase totalmente de su misericordia, y omnipotencia, y que advirtiessen, que aquella Ciudad era de la Madre de Dios, y que ella no dejaría de su mano en aquella ocasión á sus devotos, que si antes les abia dejado, era para castigar tantas maldades, abominaciones, y ydolatrias que los Godos abian cometido, assi en aquella Ciudad, como en las demás de Espanya: Empero que agora eran todos Christianos, y nuevamente poblados allí, para venerarla, y honrarla, y volver á su primer estado el culto Divino, con mas ventajas; y que si otros Pueblos, como Sagunto y Numancia abian seguido tal consejo, y atroz parecer, que aquellos eran Infieles, y sin Fé, los cuales ponian toda su esperanza y gloria en las cosas mundanas: más que á ellos les convenia considerar que eran Christianos, á los cuales, aunque por sus pecados, algunas veces nuestro Señor Dios persigue, y castiga, empero no les desempara, ni deja para siempre: Y finalmente concluyeron, que ellas habían pensado una traça para remediar los males que les amenazaban, muy buena, y conveniente, y era, que todas ellas se armassen, y armadas se subiesen al muro de la Ciudad

— 149 —

aspera, y que no se dejaban llanamente gobernar, y por esto los Templarios trataron con el Rey don Layme de Aragón de hazer trueque de Tortosa con otras tierras del Rey. Y de hecho Fray Berenguer de Cardona, Maestre de las casas del Temple en Aragón y Cataluña, dió al Rey el Castillo, y parte de la Ciudad, que les cabia á los Templarios y el Rey dió á la Orden del Temple el Castillo y Villa de Panscola, con las Alquerias de Benicarló, y Vinaros. El Castillo, y Villa de Ares, y las Cuevas de Avinromá, y Salsedilla, y Albocacer, y Villanueva y Tirig, y Sierra, con todos sus términos, derechos y pertinencias, dominio, y señorío, segun parece deste concambio, por auto hecho en la Ciudad de Tortosa, y recibido por Guillem de Solanes Notario, á 15 de Setiembre, año 1294. Y segun Viciana en la tercera parte de su Corónica de Valencia folio 54. col. 3. Demás desto á los Genoveses, se les dió en dinero lo que valla la parte que les tocaba, en precio de 6640. Morabatus, como ya se dijo. Y assi quedó la Ciudad sola de un señor, como hoy está, y fuera de confusión, como cadaldia la abia. Desde este tiempo, hasta el dia de hoy fueron señores el Conde de Barcelona, y los Reyes de Aragón, como se verá adelante.

— 149 —

que abia en aquella Ciudad, y que no se dejaban llanamente gobernar, y por esto los Templarios trataron con el Rey don Layme de Aragón de hazer trueque de Tortosa con otras tierras del Rey. Y de hecho Fray Berenguer de Cardona, Maestre de las casas del Temple en Aragón y Cataluña, dió al Rey el Castillo, y parte de la Ciudad, que les cabia á los Templarios y el Rey dió á la Orden del Temple el Castillo y Villa de Panscola, con las Alquerias de Benicarló, y Vinaros. El Castillo, y Villa de Ares, y las Cuevas de Avinromá, y Salsedilla, y Albocacer, y Villanueva y Tirig, y Sierra, con todos sus términos, derechos y pertinencias, dominio, y señorío, segun parece este concambio, por auto hecho en la Ciudad de Tortosa, y recibido por Guillem de Solanes Notario, á 15 de Setiembre, año 1294. Y segun Viciana en la tercera parte de su Corónica de Valencia folio 54. col. 3. Demás desto á los Genoveses, se les dió en dinero lo que valla la parte que les tocaba, en precio de 6640. Morabatus, como ya se dijo. Y assi quedó la Ciudad sola de un señor, como hoy está, y fuera de confusión, como cadaldia la abia. Desde este tiempo, hasta el dia de hoy fueron señores el Conde de Barcelona, y los Reyes de Aragón, como se verá adelante.

BASES DE MANRESA

Bases per la Constitució Regional Catalana acordades per la Assemblea de Delegats celebrada a Manresa durant los dies 25, 26 y 27 de Mars de 1892.

PODER CENTRAL

BASE 1.ª — *Sas atribucions. Vindrán á càrrec del Poder central:*

- a) Las relacions internacionals.
- b) L'exèrcit de mar y terra, las obras de defensa y la ensenyansa militar.
- c) Las relacions econòmicas d'Espanya ab los demés païssos, y en consecuencia, la fixació dels aranzels y l'ram d'Aduanas.
- d) La construcció y conservació de carreteras, ferro-carrils, canals y ports que sian d'interés general. En las d'interés interregional podrán posar-se d'acort lliurement las regions interesadas, intervenint lo poder central sols en cas de desaventura. Las vías de comunicació d'interés regional serán d'exclusiva competència de les regions. Igual criteri se seguirà en los serveys de correus y telégrafos.

e) La resolució de todas las cuestions y conflictes inter-regionals.

f) La formació del pressupost anyal de gastos que, en lo que no arribin las rendas d'Aduanas, deurá distribuirse entre les regions á proporción de sa riquesa.

Sa organització. — Lo poder central s'organisarà baix lo concepte de la separació de las funcions legislativa, executiva y judicial.

Lo poder legislatiu central radicarà en lo Rey Cap d'Estat y en una Assamblea composta de representants de las regions, elegits en la forma que cada una estími convenient; lo número de representants serà proporcional al d'habitants y á la tributació, tenintne tres la regió á la que n'hi corresponguen menys.

Lo poder executiu central s'organisarà per me-di de Secretariás o Ministeris que podrán ser: de Relacions exteriors, de Guerra, de Marina, d'Hisenda y del Interior.

Constituirà 'l poder suprem judicial un Alt Tribunal format per magistrats de las regions, un per cada una d'elles, elegits per las mateixas, y cuydará de resoldre 'ls conflictes inter-regionals y de las regions ab lo poder central, y de exigir la responsabilitat als funcionaris del poder executiu. Aquest tribunal no s'considerarà superior geràr-quich dels tribunals regionals que funcionarán ab entera independencia.

Disposicions transitorias. — Atenent que las relacions que, segons los preceptes constitucionals vigents, uneixen l'Estat ab la Iglesia han sigut sancionadas per la Potestat d'aquesta, se mantindrán aquellas, mentres abduas potestats de comú acort no las modifiquin.

Lo poder central procurarà concordar ab lo Sant Pare la manera de subvenir la dotació de Cult y Clero y de provehir las dignitats y prebendas eclesiàsticas en armonia ab la organització regional; y tant si 's sosté 'l Real Patronat, com si s'estableix la disciplina general de la Iglesia,

deurá procurar-se que, respecte de Catalunya, 's previngui en lo Concordat que hagin de ser catalans los que exerceixin jurisdicció eclesiàstica propia ó delegada, com també los obtentors de dignitats y prebendas.

Lo Deute públich avui existent vindrà á càrrec del Poder central; mes aquest no podrà crearne de nou, quedant de compte de las diverses regions lo que en lo esdevenir contreguin pera son sosteniment y l'de las cargas del Poder central.

PODER REGIONAL

BASE 2.ª — *En la part dogmàtica de la constitució regional catalana 's mantindrà 'l temperament expansiu de nostra legislació antiga, reforçant, pera posarlas d'acort ab las novas necessitats, las sàblias disposició que conté respecte dels drets y llibertats dels catalans.*

BASE 3.ª — *La llengua catalana serà la única que ab carácter oficial podrá usarse á Catalunya y en las relacions d'aquesta regió ab lo Poder central.*

BASE 4.ª — *Sols los catalans, ja ho sian de naixensa ja per virtut de naturalisació, podrán de sempenyar á Catalunya càrrechs públichs, fins tractants dels gubernatius y administratius que despenguin del Poder central. També deurán esser desempenyats per catalans los càrrechs militars que importin jurisdicció.*

BASE 5.ª — *La divisió territorial sobre la que 's desenrotilla la gradació geràrquica dels poders gubernatiu, administratiu y judicial, tindrà per fonament la comarca natural y 'l municipi.*

BASE 6.ª — *Catalunya serà la única soberana de son govern interior, per lo tant, dictarà lliurement las lleys orgàniques; cuidarà de sa legislació civil penal, mercantil, administrativa y processal; del establecimiento y percepció d'impostos; de la encruciació de la moneda, y tindrà totas las demés atracions inherents á la soberanía que no corresponguen al Poder central segons la Base 1.ª*

BASE 7.ª — *Lo poder legislatiu regional radicará en las Corts catalanas, que deurán reunir-se tots los anys en època determinada y en lloc diferent.*

Las Corts se formarán per sufragi de tots los caps de casa, agrupats en classes fundadas en lo travall manual, en la capacitat ó en las carreras professionals y en la propietat, industria y comers, mitjansant la correspondència organització grémial en lo que possible sia.

BASE 8.ª — *Lo poder judicial s'organisarà restablint la antiga Audiencia de Catalunya; son president y vice-presidents, nombrats per las Corts, constituirán la suprema autoritat judicial de la Regió, y s'establirán los tribunals inferiors que sian necessaris, devent ser fallats en un període de temps determinat y en última instància dintre de Catalunya tots los plets y causas. S'organisaran jurisdiccions especials com la industrial y la de comers.*

Los funcionaris del ordre judicial serán responsables.

BASE 9.ª — *Exercirán lo poder executiu cinch ó set als funcionaris nombrats per las Corts, los qui estarán al devant dels diversos rams de la administració regional.*

BASE 10.ª — *Se regoneixerá á la comarca na-*

tural la major latitud possible d'atribucions administratives pera 'l govern de sos interessos y satisfacció de las necessitats. En cada comarca s'organizarà un Consell, nombrat per los municipis de la mateixa, qu'exercirà las citadas atribucions.

BASE 11.ª — *Se concediran al municipi totas las atribucions que necessita pera el cuidado de sos interessos propis y exclusius.*

Pera la elecció dels càrrechs municipals se seguirà 'l mateix sistema de representació per classes adoptat pera la formació de Corts.

BASE 12.ª — *Catalunya contribuirà á la formació del exèrcit permanent de mar y terra per medi de voluntaris ó de d'una compensació en diners previament convinguda com avans de 1845. Lo cos d'exèrcit que á Catalunya corresponga serà fixo y á ell deurán pertanyer los voluntaris ab que hi contribueixi.*

S' establirà ab organització regional la reserva, á la que quedarán subjectes tots los minyons d'una edat determinada.

BASE 13.ª — *La conservació del ordre públich y seguretat interiors de Catalunya, estarán confiades al sometent, y pera 'l servei actiu permanent se creerà un cos semblant al de Mossos de la Esquadra ó de la Guardia civil. Dependrà en absolut totas aquestas forces del Poder regional.*

BASE 14.ª — *En la encunyació de la moneda, Catalunya deurá subjectar-se als tipos unitaris en que convingan las regions y 'ls tructes internacionals d'Unió monetaria, essent lo curs de la moneda catalana, com la de las demés regionals, obligatori en tota Espanya.*

BASE 15.ª — *La ensenyansa pública, en sos difrents rams y graus, deurá organisar-se d'una manera adecuada á las necessitats y carácter de la civilisació de Catalunya.*

La ensenyansa primària la sostindrà 'l municipi y en son defecte la comarca; en cada comarca, segons sia son carácter agrícola, industrial, comercial, etc., s'establirán escoles pràctiques d'agricultura, d'arts y oficis, de comers, etc. Deurà informar los plans d'ensenyansa, 'l principi de dividir y especializar las carreras, evitant las ensenyansas encyclopédicas.

BASE 16.ª — *La Constitució catalana y 'ls drets dels catalans estarán baix la salvaguardia del poder executiu català, y qualsevol ciutadà podrá deduir demanda devant dels tribunals contra 'ls funcionaris que la infringeixin.*

BASE 17.ª — *Disposicions transitorias.* — Continuarán aplicantse 'l Còdich penal y 'l Còdich de comers, pero en l'esdevenir serà de competència exclusiva de Catalunya 'l reformarlos.

Se reformarà la legislació civil de Catalunya prenent per base son estat anterior al Decret de Nova Planta y las novas necessitats de la civilisació catalana.

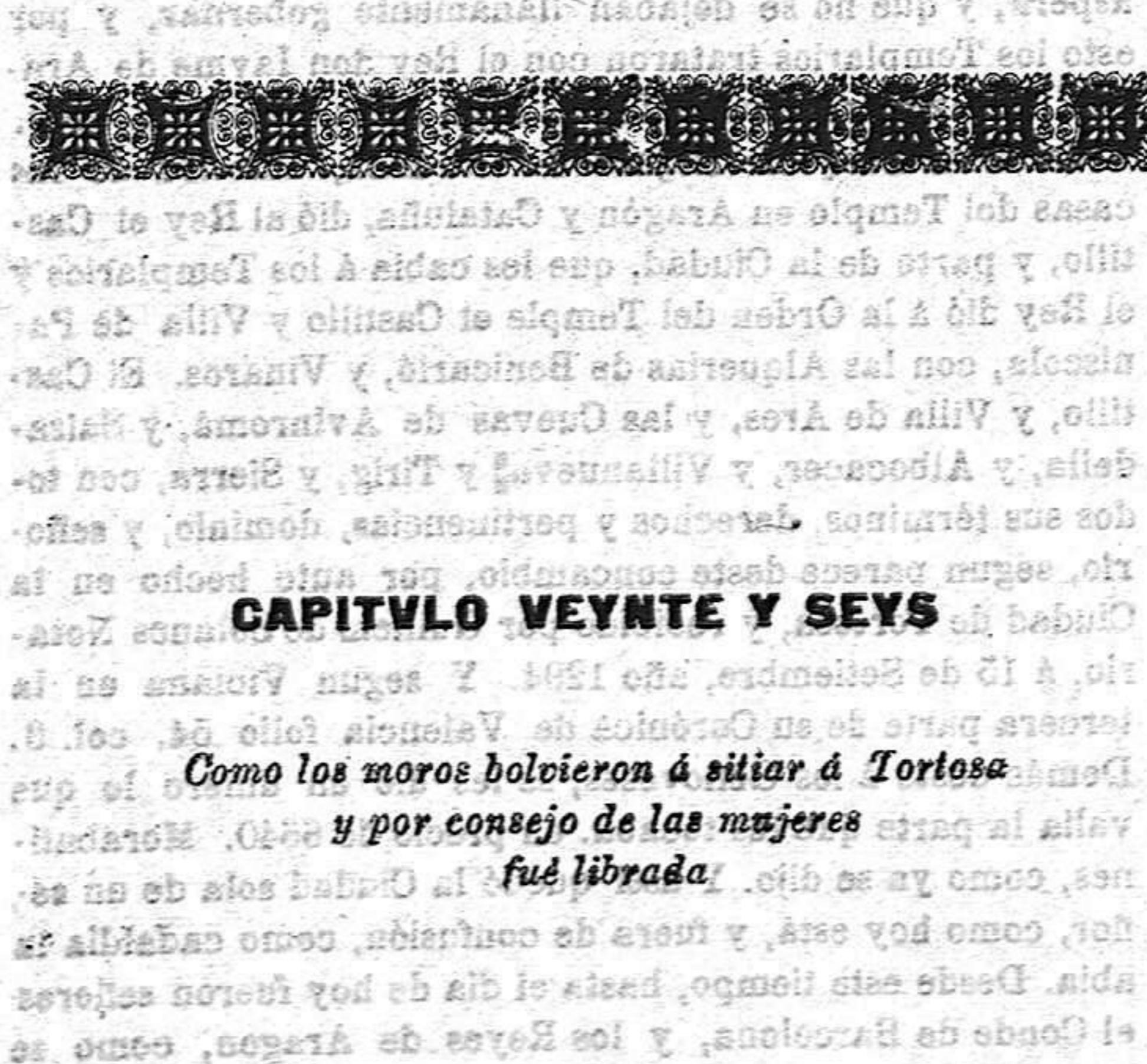
Se procurarà inmediatament acomodar las lleys processals á la nova organització judicial estableta, y mentrestant s'aplicarán las lleys d'Enjuiciament civil y criminal.

Manresa 27 de Mars de 1892.

— 151 —

los de la Ciudad, y assí determinaron los Ciudadanos de imbiar por socorro al Conde, que como he dicho, estaba entonces sobre Lérida, el qual les respondió: Que en ninguna manera podía socorrerles, por hallarse tan oprimido en las conquistas de allá; que por tanto ellos mismos se diessen cobro, y reparo, en la mejor forma que pudiesen, que él no podía hacer más. Què cruda respuesta fué esta, y que dolorosa, de oir en tan grande necesidad? Cual estaria la pobre gente, faltandoles su señor, en quien tenian puesta toda su esperanza.

Los Ciudadanos entendido el desvío del Conde, visto el poco remedio que de otras partes les podía venir, considerada la gran necesidad, juntaron su Consejo, y despues de muchos, y diversos pareceres que hubo, viendo que no se podian sustentar con sus propias fuerzas y no podian ser socorridos con las de su señor, y considerada por otra parte la porfia, y amenazas de los enemigos, y que no les tomarian à merced, por estar quejosos de ellos, por ciertos malos tratos que los Moros pretendian aber recibido de los Christianos en la presa de Tortosa: Recelando que si á las manos de los enemigos venian, serian con suma crudelat mal tratados, ellos y sus mujeres, y hijos determinaron matar todas las mujeres, y otras personas inables para pelear, y pegar fuego á todos sus tesoros y ropa, como en otro tiempo lo fizieron los de Sagunto, y los de Numancia; y hecho esto que saliesen despues como desesperados á pelear, y morir entre los enemigos (mal consejo por cierto, desconfiar de Dios, y de su Madre Santissima, á quien ellos tenian tanta devoción) Conformes todos en este parecer, ya que se queria ejecutar lo deliberado, un hombre de los que abian estado en el Consejo, affigido en extremo por tal determinación, por lo mucho que amaba á su mujer, no dudo desculpirle todo lo dicho, de lo cual la mujer muy espantada, dijo á su marido: Cuando bolvays al Consejo, callad, y ninguno sepa que me abeis dicho nada, que yo procurare mejor remedio que ese, para tan grande mal. La diligente Matrona ponderada bien tan urgente necessidad, juntó lo mas discretamente que pudo todas las otras mujeres de la

CAPITVLO VEYNTE Y SEYS

Como los moros bolvieron á sitiar á Tortosa y por consejo de las mujeres fue librada.

ESTANDO el Conde don Berenguer sobre Lérida, tuvo tantos trabajos, que hubo bien menester su caudal porque estando lo mejor de los Moros de Tortosa aguardando el socorro (como ya dije arriba) del Rey de Valencia, ya que no abian podido acudir á tiempo para defenderla, quiso llegar á ella para cobralla, y assí le puso el mas cruel, mas estrecho sitio que jamás en ella se vió, ni en muchas otras, porque se conjuraron en una todos los Moros de Valencia, de Murcia, de Aragon, y tambien de Cataluña (que aun abia muchos) y con que el ámbito y circuytu desta Ciudad es grande, como se ve, la cercaron por todas partes, y hasta delante del Rio le pusieron una parte del Ejército: ya sea verdad, que por estar situada de la manera que vemos, siempre le queda lugar para pedir, y recibir socorro. Los Ciudadanos nuevamente poblados contra porfia, y furia de los Moros, resistieron varonilmente todo lo que pudieron: Pero los Moros obstinados, no dejaban reposar un punto á